

Obsah

Úvod.....	9
1 Zraková analýza a syntéza	11
1.1 Deskripce domény (obecný popis domény)	11
1.2 Specifika u dětí a žáků se zrakovým postižením.....	11
1.2.1 Slabozrací	11
1.2.2 Nevidomí	11
1.2.3 Děti a žáci se zbytky zraku.....	12
1.3 Diagnostika a diagnostické nástroje (silné a slabé stránky diagnostiky této domény)	13
1.4 Vyjádření míry úbytku funkce.....	14
1.4.1 Předškolní průprava (děti slabozraké).....	14
1.4.2 Předškolní průprava (děti nevidomé)	15
1.4.3 Základní vzdělání, střední odborné vzdělání, vyšší odborné vzdělání (žáci, studenti se slabozrakostí).....	17
1.4.4 Základní vzdělání, střední odborné vzdělání, vyšší odborné vzdělání (žáci, studenti nevidomí)	18
2 Zrakové funkce	21
2.1 Deskripce domény (obecný popis domény)	21
2.1.1 Zraková ostrost	21
2.1.2 Barvocit	21
2.1.3 Zorné pole.....	21
2.2 Specifika u dětí a žáků se zrakovým postižením.....	21
2.2.1 Zraková ostrost	21
2.2.2 Barvocit	23
2.2.3 Zorné pole.....	23
2.3 Diagnostika a diagnostické nástroje.....	23
2.3.1 Zraková ostrost	23
2.3.2 Barvocit	25
2.3.3 Zorné pole.....	26
2.4 Vyjádření míry úbytku funkce.....	27
2.4.1 Zraková ostrost	27
2.4.2 Barvocit	28
2.4.3 Zorné pole.....	29
3 Kompenzační smysly (sluch, hmat, čich, chut').....	31
3.1 Deskripce domény (obecný popis domény)	31
3.1.1 Sluch.....	31
3.1.1.1 Definice sluchového vnímání a jeho význam	31
3.1.1.2 Faktory ovlivňující kvalitu vnímání sluchem	31
3.1.2 Hmat	31
3.1.2.1 Definice hmatu.....	31
3.1.2.2 Faktory ovlivňující hmat	32
3.1.3 Čich a chut'	32
3.1.3.1 Definice čichu a chuti	32
3.1.3.2 Faktory ovlivňující kvalitu vnímání čichem a chutí	32

3.2	Zvláštnosti kompenzačních smyslů u dětí se zrakovým postižením.....	33
3.2.1	Sluch.....	33
3.2.2	Hmat	33
3.2.3	Čich a chut'	34
3.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	34
3.3.1	Sluch.....	34
3.3.1.1	Zjišťování úrovně sluchového vnímání	35
3.3.1.2	Sluchové rozlišování.....	35
3.3.1.3	Sluchová paměť	36
3.3.1.4	Vnímání a reprodukce rytmu.....	36
3.3.1.5	Zvuk a jeho zdroj	36
3.3.2	Hmat	37
3.3.2.1	Zjišťování úrovně rozvoje hmatu	37
3.3.3	Čich, chut'	37
3.3.3.1	Zjišťování úrovně rozvoje čichu.....	37
3.3.3.2	Zjišťování úrovně rozvoje chuti	37
3.4	Vyjádření míry úbytku funkce.....	38
4	Hrubá a jemná motorika.....	43
4.1	Deskripce domény (obecná charakteristika domény)	43
4.2	Zvláštnosti domény u žáků se zrakovým postižením.....	43
4.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	45
4.3.1	Orientační diagnostika hrubé motoriky u dětí se zrakovým postižením	45
4.4	Vyjádření míry úbytku funkce.....	46
4.4.1	Hrubá motorika.....	46
4.4.2	Jemná motorika	49
5	Vizuomotorická koordinace	53
5.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	53
5.1.1	Vizuomotorika	53
5.1.2	Vizuomotorická koordinace.....	53
5.1.3	Motorika rukou.....	53
5.1.4	Grafomotorika	54
5.1.5	Zrakové vnímání včetně vizuomotoriky.....	54
5.1.6	Vývoj kresby	55
5.2	Specifika domény u jedinců se zrakovým postižením	56
5.2.1	Specifika z vývojového hlediska obecně	56
5.2.2	Specifika vizuomotoriky u zrakově postižených	57
5.2.3	Ruka jako hmatový orgán.....	57
5.2.4	Některá specifika	57
5.2.5	Specifika kresby	57
5.3	Diagnostika a diagnostické nástroje	58
5.3.1	Škála McCarthyové	59
5.3.2	Diagnostika školní zralosti	59
5.4	Vyjádření míry úbytku funkce	60
6	Intelektové a kognitivní funkce (včetně orientace v časoprostoru), funkce pozornosti, funkce paměti a dalších procesů učení.....	62
6.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	62
6.2	Specifika u osob se zrakovým postižením	63

6.3	Diagnostika a diagnostické nástroje	64
6.4	Rozdělení do čtyř stupňů podle úbytku funkcí	64
7	Kompletní psychické funkce (temperament, funkce energie a řízení), emoce, sexualita	66
7.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	66
7.2	Specifika u osob se zrakovým postižením	67
7.3	Diagnostické nástroje	68
7.4	Rozdělení do čtyř stupňů podle úbytku funkcí	68
8	Sociabilita a adaptabilita	70
8.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	70
8.2	Specifika u osob se zrakovým postižením	71
8.3	Diagnostika a diagnostické nástroje	72
8.4	Rozdělení do čtyř stupňů podle úbytku funkcí	72
9	Orientace v prostoru	74
9.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	74
9.2	Specifika domény pro klienta se zrakovým postižením	74
9.2.1	Vymezení základních pojmu	74
9.3	Diagnostika a diagnostické nástroje	76
9.4	Vyjádření míry úbytku funkce	76
9.4.1	Makroprostor	76
9.4.2	Mikroprostor	77
10	Poruchy chování a emocionality	79
10.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	79
10.1.1	Příčiny vzniku poruch chování	80
10.2	Specifika u osob se zrakovým postižením	81
10.3	Diagnostika a diagnostické nástroje	81
10.3.1	Poruchy chování v dětském věku	82
10.3.2	Základní typy poruch chování a jejich charakteristika	83
10.4	Vyjádření míry úbytku funkce poruch chování	84
11	ADHD	86
11.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	86
11.2	Specifika domény pro klienta se zrakovým postižením	87
11.3	Diagnostika a diagnostické nástroje	87
11.4	Vyjádření míry úbytku funkce	91
12	Fatické funkce, verbální projevy	93
12.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	93
12.1.1	Afázie	93
12.1.2	Vývojová dysfázie	94
12.2	Zvláštnosti domény pro zrakově postižené	95
12.3	Diagnostické nástroje a jejich omezení vzhledem ke zrakové vadě a diferenciální diagnostika	97
12.3.1	Diagnostika	97
12.3.2	Diferenciální diagnostika	99
12.4	Vyjádření míry úbytku funkce	100

13	Sebeobsluha zrakově postižených.....	102
13.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	102
13.2	Specifika u dětí a žáků se zrakovým postižením.....	102
13.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	102
13.3.1	Předškolní období.....	103
13.3.1.1	Hygiena.....	103
13.3.1.2	Oblékání.....	103
13.3.1.3	Stravování	103
13.3.1.4	Péče o zdraví	104
13.3.2	Mladší školní věk	104
13.3.2.1	Hygiena.....	104
13.3.2.2	Oblékání.....	104
13.3.2.3	Stravování	105
13.3.2.4	Péče o zdraví.....	105
13.3.3	Starší školní věk	105
13.3.3.1	Hygiena.....	105
13.3.3.2	Oblékání.....	105
13.3.3.3	Stravování	105
13.3.3.4	Péče o zdraví.....	106
13.3.4	Středoškolský věk (SŠ, VOŠ, SOU).....	106
13.3.4.1	Hygiena.....	106
13.3.4.2	Oblékání.....	106
13.3.4.3	Stravování	106
13.3.4.4	Péče o zdraví.....	106
13.4	Vyjádření míry úbytku funkce.....	107
14	Rodina (výchovný styl, systém hodnot, motivace, podnětnost)	108
14.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	108
14.2	Specifika u osob se zrakovým postižením	109
14.3	Diagnostika, diagnostické nástroje.....	110
14.4	Rozdělení do čtyř stupňů podle úbytku funkcí	110
15	Edukační prostředí	111
15.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	111
15.1.1	Technické podmínky	111
15.1.2	Pedagogické podmínky	111
15.1.3	Speciálněpedagogické podmínky	111
15.1.4	Sociální podmínky.....	112
15.1.5	Specifické poruchy a zdravotní znevýhodnění	112
15.2	Specifika domény pro klienta se zrakovým postižením	112
15.2.1	Technické podmínky	112
15.2.2	Sociální podmínky.....	116
15.2.3	Specifické poruchy a zdravotní znevýhodnění	116
15.3	Diagnostika a diagnostické nástroje	117
15.4	Vyjádření míry úbytku funkce	118
15.4.1	Škála úrovně technických a speciálněpedagogických podmínek	118
15.4.2	Sociometrické měření	119
15.4.3	Zrakově postižený žák se zdravotním znevýhodněním	120

16	Rehabilitační a kompenzační pomůcky pro slabozraké a nevidomé	122
16.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	122
16.2	Specifika domény pro klienta se zrakovým postižením	122
16.3	Diagnostika a diagnostické nástroje	124
16.4	Vyjádření míry úbytku funkce	124
17	Metodika práce s Katalogem míry posuzování SVP	126
17.1	Pojetí Katalogu a možnosti jeho využití	126
17.2	Hloubka navržených podpůrných opatření	127
17.2.1	Úroveň podpůrných opatření 1	128
17.2.2	Úroveň podpůrných opatření 2	128
17.2.3	Úroveň podpůrných opatření 3	128
17.2.4	Úroveň podpůrných opatření 4	128
17.3	Metodika práce a využití hodnotících kritérií Katalogu	129
17.4	Softwarová podpora poradenského pracovníka	130
17.5	Standardizované (testové) diagnostické nástroje	131
17.5.1	Příklad domény s kvantifikací jediného výroku	133
17.5.2	Seznam domén vyjádřených jediným výrokem	134
17.5.3	Příklad domény s kvantifikací více výroků (vyjádření slovní)	134
17.5.4	Tabulace domén se čtyřstupňovou kvantifikací a jejich transfer do sloupového a kruhového grafu Tabulka domén (poddomén) diagnostikovaných u zrakově postižených klientů (písemné znázornění)	136
17.6	Přehled nosných domén doporučovaných k otevření pro konkrétní poradenské situace SPC pro ZP	137